

Տ. ՄԱՍՈՒՆ Ծ. ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԶՄՐՈՒԽՏՅԱՆԻ ՔԱՐՈՋԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՎԱՐԱԳԱ ԽԱՉԻ ՏՈՆԻՆ (29 սեպտեմբերի 2002 թ.)

Տօն է այսօր Սուրբ Եկեղեցույ մէջ, փօն մը, որ կը փօսեն բոլոր հայ եկեղեցիները Հայաստանի աշխարհի, ինչպէս նաեւ ի Սփիւռս աշխարհի: Այսօր Վարագայ Սուրբ Խաչի փօսն է եւ այս փօսը իրաւաբար կ'ընէ միայն Հայ Եկեղեցին համար: Ուրիշ քրիստոնէայ Եկեղեցիներ այս փօսը չունին, քանզի այս փօսին առնչուող աւանդութիւնը կը վերաբերի միայն հայ ժողովուրդի հոգեկան փորձառութեան եւ զարթօնքի ճանապարհին եւ այն էլ կապ ունի Սուրբ Հռիփսիմէ կուսին հետ: Երբ ան կու գար Վաղարշապատ քաղաք՝ փախչելով քրիստոնեաներուն դէմ ծաւալուած հալածանքներէն, աւանդութիւնը կ'ըսէ, թէ անոր պարանոցէն կախուած էր խաչափայտէն մասունք մը, եւ ան այդ խաչափայտի մասունքը ապահովութեան համար կը թաքցնէ Վարագայ լեռան քարայրներէն մեկուն մէջ եւ ապա նոր կու գայ Հայաստան:

Դարեր շարունակ այս աւանդութիւնը ծանօթ էր, եւ ահաւասիկ Թողիկ եւ Յովել ճգնաւորներ, քաջ իմանալով այս աւանդութեան մասին, կը ճգնէին Վարագայ լեռան վրա: Աւանդութիւնը կ'ըսէ, թէ օր մը երկինքէն փասներկու լուսաւոր սիւներ եկան ու երեւեցան Վարագայ լեռան վրա: Այս հրաշքին մասին յայտնեցին Ներսէս Գ Տայեցի Կաթողիկոսին, եւ ժամանակի իշխանը՝ Վարդ Ռշտունին, շտապելով այդպէս, ականաւորեալ կ'ըլլայ այս հրաշքին, եւ այս փասներկու լուսաւոր սիւներ կու գան, կը հանգչին այն եկեղեցիին մէջ, ուր կը գեղեցիկ Սուրբ Խաչի մասունքը, եւ այդ եկեղեցին կը կոչուի Սուրբ Նշան, որ կը նշանակէ հրաշքի եկեղեցի: Եւ դարեր ետքը, 17-րդ դարուն, Քրիստոսի խաչափայտին այս մասունքը կը փարտուի Վանի Սուրբ Տիրամայր եկեղեցիին մէջ, որ կը վերանուանուի Սուրբ Նշան:

Այսօրուայ փօսը Ներսէս Գ Տայեցին կը հաստատէ 7-րդ դարուն: Հետեւաբար 7-րդ դարէն ի վեր Հայոց Եկեղեցին կը փօսէ խաչին յարուկ այս փօսը: Խաչը քրիստոնէային համար խորհրդանշիչ մըն է, եւ այդ խորհրդանշիչով ան իր կեանքը պահած է եւ պաշտպանած է թշնամիներէն: Խաչին զաղափարը, խաչի աստուածաբանութիւնը շար գեղեցիկ կերպով մշակած է Սուրբ Պողոս առաքեալը, եւ այսօր զաղափարացուց թուղթէն կուզեմ այս հատուածը կարդալ, որ այս պահին ինձ աւելի կը խօսի, քան երբեւիցէ, որ կ'ըսէ. «Մակայն քաւ լիցի, որ ես պարծենամ այլ բանով, քան մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի խաչով, որով աշխարհը խաչուած է ինձ համար, ես է՝ աշխարհի համար»:

Ի՜նչ կը նշանակէ առաքեալի այս խօսքը, թէ՛ քաւ լիցի, որ ես ուրիշ որեւէ մէկ բանով պարծենամ, եւ մարդկային է, բնական է, որովհետեւ մարդիկ երբ իրենց առօրեայ կեանքին մէջ իրարու կ'ուզեն փախաւորել, կը պարծենան իրենց ինքնով, ունեցածով եւ կամ անելիքներով: Պողոս առաքեալ շար բան ուներ պարծենալու, բայց ան ընտրեց պարծենալ Յիսուս Քրիստոսի խաչով, որովհետեւ աշխարհը խաչուած էր իրեն համար եւ ինքն է՝ աշխարհի համար: Այսինքն Քրիստոս Իր խաչին վրայ բարձրացուց աշխարհի

մարդոց համայն մեղքերը եւ Ան առանց արարունջի կամովին բարձրացաւ՝ զոհուելու մարդկութեան փրկութեան համար:

Պօղոս առաքեալը ինք իրեն նկատելով Քրիստոսէ ընտրեալը, կ'ըսէ. «Քանի աշխարհը խաչուած է Յիսուսի համար, ես ալ Իրեն համար պիտի խաչուիմ», եւ խաչուեցաւ: Իբրեւ առաքեալներ Աստուծոյ, իբրեւ հոգեւորականներ եւ այս թիւին մէջ նաեւ քրիստոնեայ հաւաքացեալներ, բոլոր անոնք, որոնք մկրտութիւն ունին իրենց ճակտին, կը նկատուին առաքեալները Աստուծոյ, որ պէտք է խաչուին Աստուծոյ համար: Պարտ է իրենց ընդունիլ մեղքերը եւ այդ մեղքերու նկատմամբ նմանիլ մեր Տիրոջ, ինչպէս Ինք Իր օրինակով բարձրացաւ:

Ան արդար էր, անմեղ էր, բայց եւ մեր մեղքերուն համար Իր կեանքը տուաւ: Ներքեալ բար եթէ մենք տուած ենք մեր կեանքը Քրիստոսի համար, ինչպէս Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ իր՝ Կորնթացիներուն ուղղուած թուղթին մէջ. «..., որովհետեւ կորսպեան մարմնուածներուն համար խաչի քարոզութիւնը հիմարութիւն է, իսկ մեզ՝ փրկուածներուն համար՝ Աստուծոյ զօրութիւն»:

Տրամաբանութեան դէմ էր, երբ կը քարոզէին խաչեցեալ Քրիստոսը, որովհետեւ յոյները այն ժամանակ իմաստութիւն կը փնտրէին, իսկ հրէաները՝ հրաշք, Պօղոս առաքեալն ալ կ'ըսէ. «..., իսկ մենք կը քարոզենք խաչեցեալ Քրիստոսը, որ շարքերուն համար անհասկանալի էր, իսկ մեզ՝ փրկուածներուն համար՝ Աստուծոյ զօրութիւնը»:

Ներքեալ, սիրելիներ, եթէ կը ընդունիք կամ ընդունած էք Քրիստոսը իբրեւ ձեր Փրկիչը եւ կը հաւաքաք Հայ Եկեղեցու առաքելութեանը, կը հաւաքաք անոր դաւանութեանը, ուսուցմանը, հարազատ մնացէք ձեր հաւաքի մէջ, մի՛ հեղինակեք ուրիշ քարոզութիւններուն եւ մի՛ կասկածէք Հայ Եկեղեցու ուղղափառութեան մէջ, այլ նուիրեցէք ձեր կեանքերը, ձեր հոգիները, ինչպէս առաջին դարուն, երբ մեր սուրբերն ու առաքեալները նուիրեցին:

Հոգ չէ, թէ մարդիկ երբեմն անարդար կերպով կը վերաբերին ձեր նկատմամբ, հոգ չէ, թէ ձեր իրաւունքները երբեմն կը մերժեն, բայց եթէ այդ պարագային պահ մը մոռանաք Քրիստոսի օրինակը, այն ժամանակ Պօղոս առաքեալի խօսքը անիմաստ կը դառնայ: Ներքեալ, իմաստաւորելու համար Աստուածաշունչի խօսքը, պէտք է միշտ հետեւիք Քրիստոսի օրինակին:

Մարդիկ կրնան մեզ չներել, մարդիկ կրնան մեր հանդէպ անարդար ըլլալ, բայց իմացէք, Աստուած կը ներէ, Աստուած միշտ արդար է: Ուստի փառք տանք Աստուծոյ, որ այսօր տուաւ մեզ ուժ ու կարողութիւն ըլլալու այս Մայր Տաճարի մէջ, աղօթելու եւ մեր ուխտը վերանորոգելու, ծառայելու Աստուծոյ Հայ Առաքելական Եկեղեցու միջոցաւ: Հոգ չէ, թէ ում կողմն է իրաւունքը կամ ճշմարտութիւնը կամ արդարութիւնը, քանի որ կոչուած ենք ծառայելու եւ կը շարունակենք ծառայել եւ կը խոստանանք այսօր Աստուծոյ առջեւ, որ դեռ պիտի շարունակենք մեր առաքելութիւնը, որքան ապեն որ Աստուած մեզ ուժ եւ կարողութիւն տայ: Թող Աստուծոյ փառքը շարանայ ձեր մէջ, թող Քրիստոսի խաչի նշանը ըլլա ձեզ ապաւէն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս, ամէն:

